

Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkond seab uusi arengusuundi

Margus Lember – Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna dekaan

Uue õppeaasta alguses oleme valmis õppetööks tavatingimustes, ent ka ootamatusteks koroonaviiruse võimaliku laiema leviku puhul. Praeguseks on enamik õppejõude ning üliõpilasi vaksineeritud, mis annab hea eelduse võimalikult tava-päraseks õppe-, teadus- ja ravitööga jätkamiseks sarnasemalt koroonaeelse ajaga. Kahjuks on ennatlik arvata, et COVID-19-pandeemia on lõppenud. Viimaste nädalate haigusjuhtude suur kasv ja kliinikumis täiendavate voodikoh-tade avamine nii nakkushaiguste kui ka intensiivravi osakondades kinnitab vajadust jätkuvalt rakendada piiranguid: maskide kandmist, suurte kogunemiste vältimist ning osaliselt veebipõhist õpet. Paindlik lähenemine ning kaugtööks ettevalmistatud materjalid võimaldavad õppetööd kiiresti kohandada oludele vastavaks.

Järgnevalt sellest, milliseks kujunes 2020/21. õppeaasta meditsiiniteaduste valdkonnale.

ÕPETÖÖ

COVID-19 esimese laine kogemus kontaktõppest distantsõppele üleminekul lubas nii õppejõududel kui ka üliõpilastel teise laine ajal kiiremini kohaneda. Oli näha õppe-metoodilist edenemist ning õppejõudude enesekindlust distantsilt õpetada. Salvestati arvukalt loenguid ning loodi uusi õppematerjale. Ülikoolis valmisid ka e-õppe miinimumnõuded, mis aitavad õppejõududel mugavalt kontrollida, kas olemasolevatel veebipõhistel kursustel on olemas kõik vajalik, et ainet õppijatele kõige enam kasu oleks. Kiire valmisolek kontaktõp-

Margus Lember

pelt distantsõppele üle minna peab säilima ka praegusel õppeaastal. Meie valdkonna eripära seisneb selles, et palju on praktilist õpet, mida ei asenda ükski tehniline abivahend ega ainult iseseisev töö. Kevadsemestri õppetöö sai paljuski toimuda kontaktõppes tänu vaksineerimistele. Küll aga mõjutas kontaktõppe võimalusi haiglakoh-tade ümberprofileerimine ning suures mahus tegelemine COVID-19-patsientidega.

Kiitust väärivad kõik – valdkonna õppejõud, tugitöötajad ja üliõpilased –, kes pidid kohanema

kiiresti muutuva õppekorraldusega. Möödunud õppeaastal sattusid Eesti haiglad COVID-19-pandeemia tõttu rahuaja kõige keerulisemasse olukorda ning tervishoiutöötajate nappuses pöörduti abi saamiseks arstiüliõpilaste poole. Üliõpilaste soov erakordses olukorras abistada oli märkimisväärne. Erinevatelt kursustelt käis haiglates, hooldekodudes jm abis pea 360 üliõpilast. Dekanaat koordineeris üliõpilaste minekut haiglatesse ja korraldas ümber kevadsemestri õppetöö nii, et tervishoiusüsteem saaks personalikriisi üle elatud ja samas

ei saaks kahjustatud ka üliõpilaste haridus.

Teist aastat toimus arstiteaduse üliõpilaste lõpueksam veebi teel. Eksami sooritas 157 üliõpilast. Valdkonna lõpuaktused toimusid vabas õhus, arstiteadlastele sümbolises kohas vana anatoomikumi esisel platsil Fr. R. Faehlmanni mälestus-samba ees. Lõpudiplomi sai kokku 316 valdkonna lõpetajat.

2021/2022. õppeaastal alustas meditsiiniteaduste valdkonnas õpinguid 448 esimese ja teise õppeastme üliõpilast, sh ingliskeelse arstiteaduse õppekaval. Doktorantuuriõpinguid alustas 33 ja residentuuri 150 noort kolleegi.

2022. aastast plaanime muuta vastuvõtutingimusi neile, kes soovivad asuda õppima eestikeelse arstiteaduse, proviisoriõppe või hambaarstiteaduse õppekava alusel. Uuendusena peavad kõik kandidaadid tegema akadeemilise testi ning kombineeritud keemia- ja füüsikaeksami ning lõppvooru jõudnud üliõpilaskandidaati ootab ees vestlus.

2022. aastast oleme otsustanud avada kaks uut magistriõppekava: kliiniline farmaatsia ja kliiniline toitmine. Vajadus nende kavade järele on olemas, nõudlus on rahvusvaheline.

Jätkuvad ka õppekavagruppide välishindamised. 2021. aasta kevadel viis Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur läbi tervishoiu õppekavagrupi – füsioteraapia, rahvatervise, õendusteaduse – kvaliteedihindamise, mille tulemuste ootel praegu oleme.

Hindamise läbisid positiivselt kahe õppekava praktikasüsteemid. Nii hindas Haridus- ja Noorteamet hambaarstiteaduse ja proviisoriõppe õppekava praktikaprotsessi ja tunnustas seda kvaliteedimärgiga „Tunnustatud praktikasüsteem 2021–2025“.

Edukalt on jätkunud ka VI kursuse kliinilise praktika ja residentuuri praktikajuhendajate pidev koolitamine. 2020. aastal toimus neli koolitust VI kursuse kliinilise

praktika ja residentuuri juhendajatele, kus osales kokku 79 inimest. Sügisel toimus kaks juhendajate jätkukursust, kus osales 34 arsti ning 20 füsioterapeuti võttis osa füsioteraapiapraktika juhendajate koolitusest.

ERIAKTIIVSUS

Heameel on selle üle, et 1. aprillist 2021 tõusis täiskoormusel töötava arst-residendi brutopalk 2331,37 euronit kuus. Ka juhendamistasud praktikabaasides suurenesid.

Residentuuri praktilises korraldamises on ülikoolis väljatöötamisel ühine elektrooniline platvorm, mis võimaldab nii residentuuri haldamist kui ka residendi edasijõudmist paremini kajastada. Kogu info – praktikapäevikud, hinnangud, tsüklid, arvestused, akadeemilised õiendid – saavad süsteemi tööloetakandumisel ühest kohast kättesaadavaks.

Jätkuvalt on probleemiks uute ülikoolis heakskiidetud programmide aktsepteerimine Sotsiaalministeeriumis. Nii näiteks on sünnitusabi ja günekoloogia programm juba mitu aastat ootel, ministeeriumi ametnikud suusõnal kiidavad programmi, ent formaalset heakskiitu ei tule. Samasuguse venitamistaktika ohvriks langesid ka mitmed uuendatud programmid, mille rakendamine on aasta võrra edasi lükatud.

RUUMILINE JA TEHNILINE ARENG

Suur edasiminekuks toimus meie hambaarstiteaduse instituudis seoses uute ruumide valmimisega. Meditsiinilinnak muutus terviklikumaks, kui hambaarstiteaduse instituut kolis Puusepa 1a hoone uutesse ruumidesse. Nende õppeklassid on nüüd varustatud uute hambaravitoolidega, mis täidavad tänapäevase kliinilise töö vajadusi. Nii prekliinilise õppe simulatsiooniks kui ka patsientidele kvaliteetsema ravi teenuse osutamiseks on klassides ka uued mikroskoobid. Instituudi õppejõududel on üle aastate ajakohane töökeskkond.

Meditsiiniteaduste valdkonna simulatsioonikeskuses võeti kasutusele virtuaalreaalsusseade, et tulevased arstid saaksid kogeda töös ette tulevaid traumaolukordi ja neid turvalises keskkonnas lahendada. Traumasimulaatori ja Oculus Quest'i prillidega saab virtuaalselt siseneda erakorralise meditsiini osakonna traumasaali, kus saab teha valiku erinevate traumastenaariumide vahel.

Puusepa 8 kompleksis on ehitamisel uued korpused laste- ja kõrvakliinikule, nende valmimisel paranevad nende kliinikute ravi-, õppe- ja teadustöö tingimused märkimisväärselt.

TUNNUSTUSED

2020. aastal said hea õpetamise grandit oma õpetamispraktika arendamiseks suhtlemispsühholoogia lektor Inga Karton, patofüsioloogia assistent Mall Eltermaa ja nefroloogiaprofessor Mai Rosenberg. Aasta õppejõu tiitli sai skeleti-lihassüsteemi lektor Doris Vahtrik, aasta programmijuhiks nimetati ingliskeelse integreeritud õppekava „Arstiteadus“ programmijuht, lastegastroenteroloogia kaasprofessor Oivi Uibo.

E-kursuse kvaliteedimärgi vääriliseks hinnati patoloogilise anatoomia kaasprofessori Ave Mina-jeva loodud kursus „Patoloogiline anatoomia“. Esimest korda ülikoolis kasutati just sellel kursusel täies mahus tiimiõppe veebipõhiseid asünkroonseid seminare ja kõik kursuse mikropreparaadid on tehtud digitaalseks ning veebi teel igal ajal kättesaadavaks.

Teadustöö teemal „Siirdetööst neuropsühhiaatrias: geneetiliselt muundatud katseloomadest skisofreeniaspektri häireteni inimestel“ tõi inimese füsioloogia professori Eero Vasara juhitavale kollektiivile riigi teaduspreemia arstiteaduse alal. Töörühma kuuluvad siirdemeditsiini kaasprofessor Mario Plaas, psühhiaatria kaasprofessor Liina Haring ja inimese füsioloogia kaasprofessor Mari-Anne Philips.

Professor Irja Lutsari töö COVID-19 tõrje teadusnõukoja juhina leidis mitmeid tunnustusi, teiste hulgas pälvis ta Eesti Punase Risti I klassi teenetemärgi ja Karl Schlossmanni medali.

TEADUS- JA TEAVITUSTÖÖ

Valdkonna teadustöö on olnud märkimisväärne. 2020. aastal avaldati 308 kõrgetasemelist artiklit ja kaitsti 20 doktoritööd.

Viimasel aastal on valdkonna teadlased jätkanud ja ka alustanud mitmete uute COVID-19-uuringutega. Kliiniliste uuringute keskuse koordineerimisel on käimas hulk uuringuid: antikehade seroepidemioloogiline uuring KoroSero-EST-1 ja selle järeluuring; plasma kasutamine raske infektsiooni ravis; immuunvastuse uuring; immuunvastuse ja geneetilise varieeruvuse uuring; prognostiliste meetmete ning võimalike ravimeetodite välja-

töötamine; täisgenoomide järjestamine ja analüüs: KoroGeno-EST-1/EST-2/EST-3.

Lisaks õppe- ja teadustööle oli ülikoolil jätkuvalt tähtis roll ühiskonna teavitamisel ja otsustajate nõustamisel COVID-19-teemal.

LÕPETUSEKS

Meditisiiniteaduste valdkond läheb uuele õppeaastale vastu ühe uue instituudijuhiga. Valdkonna üks suuremaid, kliinilise meditsiini instituut valis 30. juunil uueks juhatajaks Tartu Ülikooli närvikliiniku juhataja neuroloogiaprofessor Pille Taba. Professor Taba peab instituudi juhtimisel oluliseks laiahaardelist pilti, mis hõlmab nii õppe-, teadus- kui ka ravitööd, samuti tihedat integratsiooni Tartu Ülikooli Kliinikumiga ja koostööd teiste Eesti raviasutustega ning rahvusvaheliste partneritega.

Algaval sügissemestril toimub valdkonna uue arengukava etteval-

mistamine ja vastuvõtmine. Kuidas ja milliseid prioriteete seada? Milliseid muutusi planeerida õppekavadesse? Kuidas saavutada teaduse parem rahastus? Kuivõrd keskenduda mõnele uurimissuundadele? Mida see tähendab teaduspõhisele õppele kogu õppekavade ulatuses? Kuidas parimal viisil kaasata praktikabaase õppe- ja teadustöösse? Need on vaid mõned küsimused, mis vajavad laiemat arutelu arengukava ettevalmistamisel.

Uue arengukava koostamise kõrval ei tohi me aga unustada seda, kust me tuleme – sel aastal tähistame arstiteaduskonna 389. aastapäeva 7. ja 8. oktoobril. Esimesel päeval toimub teaduskonverents ning teisel päeval teemakonverents patsiendihutusest. Aastapäeva eel, 6. oktoobril toimub farmaatsiakonverents „Patsiendihutus farmaatsias“. Lisainfo leiab veebilehelt <https://meditsiiniteadused.ut.ee/et>. Olete kõik oodatud!